

ELS LLIBRES I ELS DIES

ELS MÉS RECENTS

Àlbum de la memòria, la poesia de Julia Hartwig

28 DE MAIG DE 2025

La casa Tellier

21 DE MAIG DE 2025

Transmutacions i exploracions de Vicenç Pagès

14 DE MAIG DE 2025

La promesa dels divendres

7 DE MAIG DE 2025

Els fills d'Abraham i els de Theodor Herzl

30 D'ABRIL DE 2025

Àlbum de la memòria, la poesia de Julia Hartwig

PUBLICAT PER BEGONYA MEZQUITA • 28 DE MAIG DE 2025

Diu Xavier Farré que sense la poesia de Miloszw el món no seria el mateix. La seua vida, la de Farré, va triar un rumb definitiu en llegir aquest poeta polonès. Donar un nou sentit a la vida és com canviar el món absolutament. Traductor també de la poesia de Hartwig, Farré no es cansa de reivindicar aquesta baralla contínua amb els secrets d'una llengua que a poc a poc es va deixant descobrir, amb tots els seus racons i jocs contradictoris, difícils d'importar al nostre terreny lingüístic i de coneixement. Julia Hartwig, que ara llegim en català, va dedicar bona part de la seua vida a viatjar, a escriure –assaig, contes infantils, poesia– i a traduir poetes francesos i anglesos. Coetània –i amiga– de Wislawa Szymborska, forma part de la nòmina de poetes polonesos del segle XX, aquella cùria magnífica que diu el món amb mesura, desconcert i racionalitat. En el cas concret de Hartwig (Lublin 1921- Gouldsboro, Pensylvania 2017) descobrim una veu capaç de desorganitzar la uniformitat pretesa d'un món inabastable, i d'un passat sense futur. Una mirada intel·ligent i sòbria que defuig la subjectivitat i el sentimentalisme. Una dona inclassificable que escriu per donar sentit a la seua vida. Que sense comptar amb el món, fa esclatar el món.

Au va. El món que no has sabut fins ara

ja no arribaràs a saber

Justament la darrera pregunta te la faran a tu.

La seua tasca de traductora d'Apollinaire o de Gerard de Nerval i el seu matrimoni –en cap cas anul·lador ni coaccionador– amb el també poeta i traductor Artur Miedzyrzecki van ser dos factors clau per al reconeixement i respecte per part dels cenacles lletraferits de la seua època. Tot i amb això, la de Hartwig és una proposta diferent a les altres. Etiquetada com “la gran dama de la literatura polonesa” per la seua elegància i pulcritud, potser no fa cap honor a definicions reduccionistes de tan pomposes. Tanmateix, l'admiració per l'obra de Milosz i sobretot per la de Czechowicz, amplifiquen qualsevol etiqueta “generalista” i hi garanteixen un vessant polièdric i divers en tant que desencantada del món, terriblement magnètica i visionària. En la poesia hartwigiana hi ha un delit que no admet cofoisme: la concepció dual de la realitat que mostra la força dels contraris, el xoc de forces enfrontades, i la visió paradoxal de la vida. L'aspecte racional i harmònic de la seua poètica, fredament equilibrat i subtil, eleva aquesta veu a un univers poètic profundament punyent, però ens reconcilia amb la terra i la memòria. Cal incloure-hi la visió intuïtiva del desastre bèl·lic de la primera meitat del segle XX. Hartwig fou testimoni directe de l'ocupació alemanya de Polònia l'any 1939, i a la seua poesia, entre les anècdotes innocents i quotidianes que es vanta de descriure, hi ha la llàgrima desesperada i el crit humiliat contra la desgràcia i la catàstrofe. El poema “Unes senyores seien” n'és un exemple:

Unes senyores seien prenent un cafè.

A mi em van arrencar les ungles -diu una.

Jo vaig estar sota els focus.

A damunt meu em va gotejar aigua dos dies.

A mi, em van destrossar els ronyons.

A mi, em van afusellar el fill, em cremaren el marit.

Unes senyores normals de Varsòvia.

Contra el desordre, contra la xerrameca fútil, perquè “el món és bo i no és bo”; perquè “el món és just” i no ho és, la proposta de Hartwig és la de buscar la clau en la realitat, o de caminar amb imprudència i trepitjar-hi el ser i no ser del dolor. Els passatges circumstancials inscrits entre els seus versos compten amb uns altres protagonistes, des

Julia Hartwig, *Una falena als dits*. Prefaci, selecció i traducció de Xavier Farré. Salze Editorial, Castelló de la Plana, 2025

d'artistes reconeguts del món occidental (Bacon, Blake, Borges, Cézanne, Courbet, Hölderlin, Keats, Matisse, Novalis, O'Keefe) a figures mítiques o referencials (Dante, Hamlet, Llull, Neptú, Príam) passant per éssers desconeguts —amb nom o sense— que naufraguen entre cendres sense acomiadar-se, refredats entre el foc, escalfant-se en el fred, tremolosos i putrefactes com una flor que naix morta (Raymund Gómez, que ballava damunt d'una xemeneia, i l'oficial de policia Thomas Bradley, que intentava salvar-lo del suïcidi. L'esclau Medras, les sabatilles de Lichtenberg batejades amb el nom de Putzchen i Butzchen, o la personificació de la Memòria amb majúscula, les ones o el vent que “viu la soledat d'amor”) És a la seua ciutat natal —Lublin— en fi, a qui atorga les característiques d'un personatge més, amb qui dialoga en l'elegia que li dedica, i per qui se sent extorsionada.

*Aparteu la vostra mirada de mi portes de la meua ciutat
Portes de la ciutat portes voraces
Per on ha marxat la vida d'aquests carrerons foscos
Oh torres de la meua ciutat natal
M'heu perseguit pel món m'heu amenaçat
No us dec res gegantes insensibles
Que heu aguantat sense vessar ni una llàgrima
per la ciutat de la meua infantesa*

Una falena als dits, títol d'aquesta antologia, és una selecció de textos poètics —entre el vers i la prosa— de Julia Hartwig que apleguen la mostra d'una quinzena llarga de llibres de l'autora polonesa traduïts per Xavier Farré — traductor també del polonès i l'eslovè d'autors com Herbert, Kovacic, Lem, Salamun o Zagajewski— i que abarquen els anys compresos entre 1956 i 2016. La imatge d'aquesta papallona nocturna remet el lector a una nit efímera, un misteri fosc que preocupa i angosta per desconegut, un vol fugisser que evoca la insostenible lleugeresa del món, les notícies inesperades i terribles, la implacable petjada de la mort i la recerca de la llum. Així s'endevina la poesia de Julia Hartwig. Un vol passatger i llunyà que naufraga entre el dia i la nit, víctima d'una dualitat difícil d'explicar com la vida i la mort, que mira als ulls del no-res amb ironia i intel·ligència, i tracta d'omplir l'àlbum de la memòria amb el secret del “sentit amagat” que justifica l'obra. “Els actors han mort, però l'obra no s'ha acabat”. Una palometa —com hem dit sempre a la falena— fa voltes i més voltes a prop del fanal que dona llum al carrer durant les nits d'estiu. Entre la llum i la foscor, els xiquets se la miren. Una sensació d'amarguesa per la imatge d'una lluita estèril —una enyorança i una necessitat de claror enmig de la nit— acompanya la de l'esperança, per la força vital i el moviment imparables, com un joc. Així com aquesta falena inquieta, d'una gran força visual, com estranya en la casa pròpia, la poesia de Julia Hartwig és d'una [contenció](#) admirable, amb una sintaxi transparent: un diàleg tranquil amb el llenguatge i la permanència en el temps.

*Soc una falena de falena. La seva gran ombra quan ateny la lluna.
I quan neix de la seva llum, inútilment de falla. Qui ha vist que cal vestir així un condemnat d'una sola nit?*

Etiquetes: [Julia Hartwig](#) [poesia](#) [polonès](#) [Salze Editorial](#)